

КАТЕГОРІЇ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА: ПРОБЛЕМИ І ДИСКУСІЇ

У статті окреслено проблематику тлумачення основних категорій сучасного перекладознавства. Особливу увагу приділено метамові досліджень з перекладознавства, питанням термінотворення і терміноживання у цій галузі.

Ключові слова: переклад, категорія перекладознавства, термінологічний апарат, метамова, вірність/адекватність, еквівалентність перекладу, відповідка/еквівалент, полісистема.

Визначення перекладознавства як окремої галузі філологічної науки сьогодні не викликає сумнівів у більшості науковців, хоча інколи натрапляємо на суперечливі думки про його несамодостатність, відсутність власних методів дослідження або належність до прикладної лінгвістики чи літературної компаративістики. Час давно спростував подібні твердження.

Наявність специфічного предмета досліджень, яким є процес і результат перекладу, наявність власного дослідницького інструментарію, який включає моделювання процесу перекладу, класифікацію типів міжмовних відповідників і перетворень та комплексний перекладознавчий аналіз, що базується на зіставному вивченні як цілих об'єктів – вихідного і цільового/цільових текстів, так і їхніх частин, текстових одиниць, а також контекстних систем (полісистем) оригіналу і перекладу, – все це безумовно свідчить на користь окремішності перекладознавства, яке має свою історію і взаємодіє з іншими філологічними і нефілологічними дисциплінами.

Інтенсивне становлення перекладознавства як окремої наукової дисципліни припадає на ХХ століття, позаяк саме в ньому відбулося переосмислення давніх і сучасних поглядів на переклад як вид творчої діяльності, що відкрило шлях до синтезування різноманітних концепцій і випрацювання власного категорійного апарату. Сказати, що цю глобальну проблему на сьогодні повністю розв'язано, означало б нічого не сказати. Адже очевидним є те, що попри незаперечні здобутки у розбудові перекладознавчих категорій і відповідної термінології, маємо справу з суттєвими різночитаннями, які заважають подальшому прогресу науки.

До здобутків перекладознавства слід віднести розробку і публікацію енциклопедій і тлумачних словників, у яких висвітлюються ключові наукові поняття і узагальнюються терміновживання, властиві різним школам.

Достатньо згадати Рутледжську енциклопедію перекладознавства, видану за редакцією Мони Бейкер [1], та Тлумачний перекладознавчий словник Льва Нелюбіна, який витримав п'ять видань [2]. До них треба додати термінологічні глосарії, вміщені у низці перекладознавчих праць, приміром у книзі Пітера Ньюмарка [3]. Ці праці мають бути неодмінними атрибутами підготовки перекладачів завдяки їхній спрямованості на уніфікацію поняттєвих категорій і термінів. Звісно, не йдеться про те, що названі джерела демонструють повний збіг у тлумаченні основних перекладознавчих категорій. Проте саме вони мають стати точкою відліку, аби уникнути надмірної термінотворчості, яка сьогодні притаманна багатьом (і не завжди науковим!) працям. Однак, на превеликий жаль, посилення на згадані референтні видання ще не стали обов'язковими у дисертаційних роботах з перекладознавства, що зумовлює значну варіативність терміновживання, а подекуди й невірне тлумачення категорій і термінів.

У цьому контексті варто розглянути тлумачення основних перекладознавчих категорій у різних першоджерелах. Якщо у попередні епохи поняття відповідності перекладу оригіналові виражалося у термінах "вірність/невірність" (згадаймо тут романтичний образ "невірної красуні", вживаний Жоржем Муненом стосовно художнього перекладу в одній з праць, що носить назву "Les belles infidèles" [4] – "Невірні красуні"), то тепер дослідники оперують категоріями еквівалентності і адекватності. При цьому поняття вірності не зникло з перекладознавчого лексикону. Рутледжська енциклопедія наводить визначення так званого правила вірності (the fidelity rule), яке передбачає інтертекстуальну зв'язність (intertextual coherence) між транслятом і вихідним текстом, постулюючи лише збереження певного взаємозв'язку двох текстів у разі, якщо головний принцип скопосу і правило інтратекстуальної зв'язності дотримані [1, 236].

Поза тим різні національні школи сьогодні послуговуються категоріями еквівалентності і адекватності перекладу стосовно оригіналу. Обидві категорії фігурують у вищезазначених джерелах. Словник Нелюбіна дає такі визначення *еквівалентності*: 1. Смилова спільність прорівнюваних одна до одної одиниць. 2. Охоплені відносини як між окремими знаками, так і між текстами. Еквівалентність знаків ще не означає еквівалентності текстів, і, навпаки, еквівалентність текстів зовсім не означає еквівалентності усіх їхніх сегментів. При цьому еквівалентність текстів виходить за межі їхніх мовних маніфестацій і включає також культурну еквівалентність. 3. Терміни "еквівалентність" і "еквівалентний" позначають відносини між вихідним та кінцевим текстами, які виконують схожі комунікативні функції у різних культурах. На відміну від *адекватності* еквівалентність орієнтована на результат. 4. Еквівалентність – це особливий випадок *адекватності* (адекватність за функціональної константи вихідного і цільового текстів) [2, 253-254]. Тут же подано статтю "Еквівалентність вихідного і перекладного текстів", яка доповнює попередню, і окрему статтю "Еквівалентність перекладу", у якій вона визначається як максимальна ідентичність усіх рівнів змісту текстів оригіналу і перекладу [2, 254]. Отже з наведених тлумачень випливає висновок про багатозначність категорії *еквівалентності* та її зв'язок із суміжною категорією *адекватності*.

Рутледжська енциклопедія тлумачить категорію *еквівалентності* досить широко, супроводжуючи її такими визначниками, як *прагматична / динамічна / референційна / денотативна / конотативна / ситуативна / функціональна / текстова*. Це дає підстави говорити про типологію еквівалентності, окремі складники якої тяжіють, як видно, до синонімії. При цьому автори енциклопедії визначають, що *еквівалентність* є центральним, але водночас і найбільш дискусійним поняттям у теорії перекладу. Підходи до питання еквівалентності можуть радикально відрізнятися: одні теоретики визначають

переклад у термінах еквівалентних відношень двох текстів (Кетфорд, Найда, Тейбер, Турі, Коллер та ін.), інші ж відкидають теоретичне поняття еквівалентності, заявляючи, що воно є несуттєвим (Снелл-Хорнбі) або навіть шкідливим (Гентцлер) для перекладознавства [1, 77].

Прихильники заснованих на еквівалентності теорій перекладу визначають її як відношення між вихідним текстом (ВТ) і перекладним/цільовим текстом (ПТ), що дозволяє розглядати ПТ передусім як переклад ВТ. Водночас підкреслюється, що подібне відношення може існувати також між частинами ВТ і ПТ. Однак таке визначення еквівалентності не є безпроблемним. Помічено, що воно приховує зачароване коло: еквівалентність, за припущенням, визначає переклад, а він у свою чергу визначає еквівалентність. Що стосується текстової еквівалентності, то вона протиставляється формальній відповідності (*formal correspondence*), тобто подібності мовних систем, яка, на відміну від еквівалентності, не гарантує рівнозначних відносин між вихідним і перекладним текстами.

Категорія *адекватності* (*adequacy*) перекладу трактується у вищезгаданій енциклопедії доволі обмежено у зв'язку з викладом теорії Я.Рецкера про три типи закономірних відповідників (еквіваленти, аналоги та адекватні заміни) і зводиться фактично до пошуку оказіональних лексичних відповідників, які можуть бути результатом застосування різних перекладацьких прийомів: а) конкретизації – генералізації; б) логічного розвитку поняття (модуляції – О.Ч.); в) антонімічного перекладу; г) компенсації [1, 122-123]. Як бачимо, *адекватність* на рівні цілого перекладного тексту тут не розглядається.

Натомість у Словнику Нелюбіна знаходимо кілька статей, присвячених категорії *адекватності* і адекватному перекладу. В них, зокрема, зазначено, що *адекватність* характеризує "таке співвідношення вихідного і кінцевого текстів, за якого послідовно враховується мета перекладу. Терміни *адекватність* і *адекватний* орієнтовані на процес перекладу" [2, 13]. Щодо адекватного перекладу, то під ним автор словника розуміє передусім "відтворення єдності змісту і форми першотвору засобами іншої мови", "переклад, який викликає у іншомовного одержувача реакцію, відповідну комунікативній настанові відправника", "переклад, у якому передано усі наміри автора" [2, 14].

Таким чином, на відміну від *еквівалентності*, яка постулює семантичну близькість оригіналу і перекладу, категорія *адекватності* наголошує на їхній функціональній і комунікативній тотожності. У цьому сенсі її можна порівнювати з тим, що називають *динамічною*, *прагматичною* або *функціональною еквівалентністю*. Аналогічні погляди на ключові поняття перекладу висловлює у своїй книзі П.Ньюмарк, хоч він користується дещо відмінною термінологією, вживаючи опозицію *семантичний переклад* – *комунікативний переклад*. Під *семантичним* (пор. еквівалентним – О.Ч.) перекладом дослідник розуміє "переклад на авторському рівні", тобто на рівні оригіналу за збереження його змістової структури, у той час як *комунікативний* (пор. адекватний – О.Ч.) переклад є, на його думку, "перекладом на рівні читача", який враховує читачську реакцію на перекладений твір у порівнянні з реакцією читача оригіналу [3, 282-285]. Тут напрошується аналогія з концепцією Ю.Найди про динамічну еквівалентність [5, 202], тобто адекватність, перекладу, яка забезпечує тотожність інтелектуальних і емоційних реакцій одержувачів оригінального і перекладного текстів.

Певна термінологічна варіативність характеризує вираження однієї з ключових для перекладознавства категорій – категорії *відповідника*. У західноєвропейських школах її здебільшого позначають терміном *еквіва-*

лент (англ. *equivalent*), приміром у П.Ньюмарка – *cultural, functional, descriptive equivalent* [3, 82-83], незважаючи на усю неоднозначність такого терміновживання, адже за своєю етимологією термін *еквівалент* означає "рівнозначний". У випадку з "культурними, функціональними, описовими або частковими еквівалентами" такої рівнозначності не спостерігаємо. Тому набагато доцільніше закріпити за терміном *еквівалент* лише видове значення "тип прямого повного і постійного відповідника, вибір якого не залежить від контексту", що, до слова, було запропоновано Я.Рецкером ще на початку 50-х років минулого століття [6]. Таке узуальне значення терміна зафіксовано у Словнику Нелюбіна. Воно властиве сьогодні більшою мірою східноєвропейській традиції, хоча в ній можна помітити також наслідування англійського стереотипу. Родовим поняттям, яке охоплює всі типи міжмовних і міжтекстових співвідношень, все ж залишається поняття *відповідника*.

Категорія *перекладацької трансформації*, зафіксована у Словнику Нелюбіна, охоплює увесь діапазон міжмовних перетворень, які відбуваються у перекладі на різних рівнях цільового тексту і полягають у зміні формальних (*лексичні і граматичні трансформації*) і семантичних (*семантичні трансформації*) компонентів вихідного тексту за збереження інформації, що підлягає відтворенню. Міжмовні перетворення слід відрізнити від внутрішньомовних, тобто заміни вербальних знаків іншими знаками тієї ж мови (використання синонімів, парафраз тощо) у ситуації так званого внутрішньомовного (інтралінгвального) перекладу (термін Р.Якобсона), бо міжмовна трансформація, на відміну від внутрішньомовної, завжди спричинена різною категоризацією дійсності.

Серед порівняно нових у перекладознавстві слід вважати категорію *полісистеми* (*polysystem*), яка увійшла до наукового обігу завдяки працям ізраїльського дослідника І.Евен–Зохара і його послідовників [7]. Проте новизна тут більшою мірою характеризує сам термін, аніж суть явища, яке він репрезентує. До з'яви терміна *полісистема*, відсутнього у Словнику Нелюбіна, дослідники послуговувалися такими поняттями, як *вузький і широкий контекст* (або *мікро- і макроконтекст*), *контекстні системи оригіналу і перекладу*, які корелюють зі згаданою категорією, бо вона фактично позначає сукупність, або ієрархію текстових і позатекстових контекстів включно із сукупністю літературних форм, вплив яких на характер перекладацького процесу є незаперечним. Розбіжності, які часто виникають між оригіналом і перекладом, можуть бути зумовлені саме незбігом їхніх полісистем. Водночас полісистема розвиненішої культури (Евен–Зохар і Турі називають її "strong culture") через переклад впливає на полісистему так званої слабкої культури ("weak culture"), сприяючи її розширенню завдяки запозиченню і засвоєнню нових літературних форм (жанрів, стилістичних прийомів, поетичних розмірів тощо).

Серед позатекстових контекстів, які можуть входити до полісистеми цільової культури, варто згадати цензуру, що обмежує перекладацьку творчість як ідеологічно, так і стилістично, позаяк вона визначає вибір твору для перекладу і вибір лінгвостилістичних засобів його відтворення цільовою мовою. Подібна ситуація мала місце за часів СРСР, коли перекладачам нав'язувався перелік творів іншомовних авторів, передусім комуністичного спрямування, відтворювати які можна було лише засобами літературної мови. Будь-які відхилення від норм літературної мови у бік використання нижчих стилістичних рівнів, зокрема просторіччя, жаргону, аргю або сленгу, практично не допускалися. Формальна відсутність цензури у наш час не означає її повної відсутності, адже існує таке

явище, як внутрішня цензура перекладача, яка утримує його у рідній усталених канонів і традицій.

Однак категорія *полісистеми* у перекладознавстві все ж має культурно-історичний характер, а відтак схильна до змін у часі під впливом внутрішніх і зовнішніх соціокультурних чинників, у тому числі взаємодії лінгвокультур, які перебувають у перекладацьких відносинах. Приміром, тенденція до демократизації літературної мови оригінальних творів, втілена у вживанні засобів стилістично знижених реєстрів, рано чи пізно знайде відображення в їхніх перекладах, що у будь-якому разі буде показником змін у полісистемі цільової лінгвокультури. Тож перекладна література як органічна частина національної літератури і загалом приймаючої культури є важливим чинником формування її полісистеми. Остання включає усі переклади певного твору у разі множинності його інтерпретацій, а також переклади інших творів того ж напрямку, без врахування яких кожен новий переклад вже перекладеного тексту не може претендувати на повноту його відтворення. Поставимо тут риторичне запитання: чи можна подати нову повноцінну версію "Пісні про Роланда", "Гамлета" або "Дон Кіхота", не дослідивши здобутки і втрати їхніх попередніх перекладних версій?

Останнім часом у вітчизняних дослідженнях спостерігаємо тенденцію до термінотворчості, метою якої є відхід від наявної і, можливо, не зовсім усталеної термінології. Добре це чи погано? Однозначної відповіді тут бути не може. Ясна річ, якщо виникає нове наукове поняття або потреба в уточненні вже відомого поняття, потрібен новий термін. Гірше, коли "нова термінологія" уживається без усякої потреби і не несе в собі нічого нового. У цьому разі існує загроза засмічення наукового апарату штучними термінами, створеними власноруч або перенесеними з інших наук, що лише імітує науковість.

Приклади уживання штучної термінології подибуємо у монографії А. Пермінової "Перекладацька рецепція сучасної американської поезії" [8]. Для опису відношень між поетичним оригіналом і його перекладом / перекладами авторка користується такими термінами, як *асимптотичність* (*синонімічність*), *комплементарна дивергентність* (*метонімічність*), *стохастична девіантність* (*хибнотлумачення*, *інтенціональна девіантність*, *фрактальність* тощо. Існуючі перекладознавчі джерела такої термінології не містять.

Проаналізуємо деякі з ужитих тут термінів. *Асимптотичність* – термін, запозичений з математики (від грецького *асимптота* "пряма"), позначає властивості кривої у точках наближення до прямої виконувати її функції. Очевидно, під "прямою" мається на увазі першотвір, а під "кривою" його переклад. Наскільки виправданим є цей новий у перекладознавчому полі термін? На моє переконання, він таким не є, бо приховує давно відому ідею про ступінь наближення (апроксимації) перекладу до оригіналу, наслідком якого може бути адекватність /еквівалентність або неадекватність /нееквівалентність перекладної копії. Тож потреби в терміні *асимптотичність* немає. Так само зайвими видаються інші терміни наведеного ряду, які часто змушують автора монографії саму себе перекладати, як-от у випадку з термінами *девіантність* та *фрактальність*. Перший уживається на позначення поняття деформації змісту і

форми першотвору, другий, навпаки, позначає формально-смысловий збіг.

Автору розглядуваної монографії не можна закинути незнання усталеної перекладознавчої термінології. Проте вона часто вживається у непрозорому контексті, який здатен лише затуманити зміст важливих для перекладу категорій. Наведу приклад такого уживання: "Вбачаючи у адекватності перекладу відносну величину, що позначає оптимальний ступінь асимптотичного наближення цільового тексту до першоджерела з огляду на його стереоскопічну самоподібність (лексико-семантичну, синтаксичну, супrasegmentну (ритмомелодійну), прагматичну, гештальт-синергетичну), виявлення прагмасинергетичної девіантності у аналізованих множинних метапоетичних проєктах відбувалося із залученням фрактального аналізу, який ми обрали за основу стереоскопічного перекладознавчого аналізу" [8, 117-118]. З цього контексту доволі важко зрозуміти, що є насправді *адекватність* перекладу. Загалом же наведений уривок можна вважати прикладом не зовсім адекватної метамови. До честі авторки розглядуваної монографії зазначу, що в її докторській дисертації, присвяченій тій же темі перекладу американської поезії, враховано висловлені мною критичні зауваження щодо уживання перекладознавчої термінології.

Міркування з приводу метамови і категорійного апарату сучасного перекладознавства спонукають принаймні до трьох висновків:

1. Давно назріла потреба в укладанні і публікації українського перекладознавчого словника (енциклопедії), який би узагальнив вітчизняний і світовий досвід термінотворення і терміновживання у цій галузі, що безумовно сприяло б виробленню сталого наукового апарату.

2. Молодим дослідникам у галузі перекладознавства потрібно опанувати увесь попередній досвід уживання ключових термінів-категорій перед тим, як пропонувати власну термінологію, яка ризикує лишитися виключно претензією на оригінальність. Посилання на наявні тлумачні джерела, так само як і на фундаментальні перекладознавчі праці мають стати обов'язковими в усіх видах дослідницьких робіт.

3. Науковим рецензентам і редакціям спеціалізованих видань вочевидь необхідно посилити вимоги до метамови досліджень, зокрема до користування категорійним апаратом перекладознавства, аби не допустити його руйнування внаслідок невиправданої термінотворчості окремих дослідників.

Список використаних джерел

1. Routledge Encyclopedia of Translation Studies /edited by Mona Baker. London – New York, 2005. – 654 p.
2. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь. 5-е изд. М.: Флинта: Наука, 2008. – 320 с.
3. Newmark, Peter. A Textbook of Translation. Third impression. Harlow: Longman, 1988/2000. – 292 p.
4. Mounin, Georges. Les Belles infidèles. 2ème éd. Lille: Presses univ. de Lille, 1955/1994. – 196 p.
5. Nida, E.A., Taber, Chr.R. The Theory and Practice of Translation. Leiden: E.J. Brill, 1969. – 248 p.
6. Рецкер Я.И. О закономерных соответствиях при переводе на родной язык // Теория и методика учебного перевода. М.: 1950.
7. Even-Zohar, Itamar. Polysystem Studies. Tel Aviv: The Porter Institute for Poetics and Semiotics; Durham, NC: Duke University Press, special issue of Poetics Today 11(1), 1990.
8. Пермінова А. Перекладацька рецепція сучасної американської поезії. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. – 352 с.

Надійшла до редколегії 25.09.16

O. Cherednychenko, Doctor, Prof.
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

CATEGORIES OF MODERN TRANSLATION STUDIES: CHALLENGES AND DISCUSSIONS

The article highlights the problems of the basic categories interpretation in the modern translation studies. special attention is played to the problem of the translation studies metalanguage, the creation and the use of terms.

Key words: translation, translation category, terminological apparatus, metalanguage, fidelity/adequacy, equivalence in translation, correspondence/ equivalent, polysystem.

А. Чередниченко, д-р філол. наук, проф.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

КАТЕГОРИИ СОВРЕМЕННОГО ПЕРЕВОДОВЕДЕНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И ДИСКУССИИ

В статье очерчена проблематика толкования основных категорий современного переводоведения. Особое внимание уделено вопросу метаязыка исследований по переводоведению, аспектам образования и употребления терминологического аппарата в этой отрасли.

Ключевые слова: перевод, категория переводоведения, терминологический аппарат, метаязык, точность/адекватность, эквивалентность перевода, соответствие/эквивалент, полисистема.

УДК 81'25 =112.2 : 811.161.2

М. Дорофєєва, канд. філол. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ІНФОРМАЦІЙНА ЕНТРОПІЯ У ПЕРЕКЛАДІ СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕКСТІВ

Статтю присвячено особливостям реалізації категорії інформаційної ентропії на лексичному рівні оригіналу і перекладу спеціального тексту. Робиться спроба розглянути категорії ентропії та інформації як одиниці порівняльно-перекладацького аналізу тексту. Досліджуються причини виникнення інформаційної ентропії, одиниці інформаційної ентропії, вплив ентропії на локальні й глобальні перекладацькі рішення. Здійснюється порівняльно-перекладацький аналіз спеціальних текстів інформативного типу німецькою мовою, їх авторизованого перекладу та множинних перекладів українською мовою, виконаних студентами. Пропонуються шляхи мінімізації хибних перекладацьких рішень в контексті інформаційної ентропії оригіналу.

Ключові слова: інформаційна ентропія, ентропія вихідного тексту, інформативний тип тексту, семантична інформація, дискурсивна інформація, одиниця інформаційної ентропії, лексичний рівень, перекладацьке рішення, компетенція перекладача.

Поняття ентропії набуває все більшої евристичної сили у гуманітарних науках, в тому числі у теорії перекладу [див., напр., 1]. На сьогоднішній день концепції інформації та ентропії у перекладознавстві ще недостатньо розроблені, хоча існує окрема інформаційна теорія перекладу, висунута Р.К.Міньяром-Белоручевим [5, с. 37-76]. Об'єктивний дефіцит перекладацьких розвідок у галузі інформаційної ентропії, зокрема на матеріалі спеціальних текстів, зумовлює *актуальність* нашого дослідження.

Метою статті стало вивчення категорій ентропії та інформації як потенційних одиниць порівняльно-перекладацького аналізу тексту. Поставлена мета передбачає виконання таких конкретних завдань: 1) надати дефініцію інформаційної ентропії в контексті синергетичної методології перекладу; 2) з'ясувати причини виникнення інформаційної ентропії; 3) встановити конкретні лексичні одиниці-носії інформаційної ентропії; 4) виявити характер впливу одиниць високого рівня інформаційної ентропії на перекладацькі рішення; 5) окреслити шляхи подолання інформаційної ентропії вихідного тексту (ВТ) для перекладача.

Об'єктом дослідження виступають категорії ентропії та інформації, реалізовані на рівні лексичних одиниць спеціального тексту-джерела.

Предмет розвідки формують особливості відтворення категорій ентропії та інформації на лексичному рівні перекладу. Використаний *матеріал* охоплює фрагменти німецькомовних спеціальних текстів навчально-довідкового характеру, що належать: (а) до дискурсу біології; (б) до дискурсу альтернативних джерел енергії та їх авторизований переклад українською мовою. Крім того, матеріал включає множинні переклади українською мовою, виконані студентами-магістрами Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Відповідно до положень інформаційної теорії перекладу, метою перекладу стає передача повідомлення, тобто інформації, призначеної джерелом для передачі адресату, а саме – всіх компонентів інформації, значущих для даного виду комунікації. Тому на відміну від лінгвістичного перекладознавства в концепції інформаційного перекладу вихідний текст розглядається не як об'єкт міжмовної трансформації, а як носій різних видів інформації [6, с. 69]. У свою чергу, процес перекладу асоціюється не з трансформаційними перетвореннями, а з пошуком та передачею інформації.

Р.К.Міньяр-Белоручев вважає повідомлення, тобто *інформацію*, призначену для передачі, *інваріантом* перекладу, і відносить передачу інформації до обов'язкових ознак перекладу, що відрізняють його від інших видів відтворення вихідного тексту. В межах інформаційної теорії виділяються кілька видів інформації, релевантних для безпосереднього виконання перекладу: 1) семантична інформація; 2) ситуаційна інформація; 3) інформація про структуру мовленнєвого твору, здатна викликати додатковий естетичний ефект у отримувача. В цьому зв'язку адресант, у залежності від мети своєї діяльності, мовленнєвої ситуації та інших факторів, відбирає для матеріалізації у мовленні ту інформацію і той спосіб організації мовленнєвого твору, які можуть за даних умов мати необхідний комунікативний ефект [5, с. 35]. Важливим здобутком інформаційної теорії перекладу виступає твердження про незбіг доброї адресантом інформації для матеріалізації своїх думок з інформацією, призначеною для передачі. Іншими словами, семантичний зміст вихідного тексту не завжди збігається з його змістом.

Зважаючи на це, автор інформаційної теорії перекладу пояснює сутність смислу як похідного поняття від взаємодії двох основних видів інформації: семантичної та ситуативної. Тому головним завданням перекладача стає відтворення не всіх видів інформації вихідного тексту (висловлення, мовленнєвого акту), а лише тієї інформації, що призначена адресантом для передачі цільовій аудиторії (повідомлення).

Релевантним у контексті перекладознавства уявляється розуміння інформації, висунуте академіком Ю.С.Степановим у монографії "Мова і метод. До сучасної філософії мови" [7, с. 166]. На думку дослідника, поняття інформації формує заключну ланку в низці трьох фундаментальних категорій: *матерія – енергія – інформація*. Визначення інформації Ю.С.Степанова становить особливий інтерес для нашого дослідження з огляду на синергетичний характер перекладу. За дефініцією вченого, інформація становить упорядковану, організовану енергію, а в більш вузькому значенні – ступінь організованості або визначеності повідомлення, що протистоїть неорганізованій енергії – *ентропії* [там само].

Ентропія, будучи міждискурсивним феноменом, отримує різні тлумачення у фізиці та у теорії інформації. Так, у перекладознавчому словнику Л.Л.Нелюбіна ентропія пояснюється з огляду на теорію інформації як